

PERSONALITATEA COPIILOR

Cum ne raportăm la copii în funcție de temperamentul lor

Fiecare copil se naște cu un stil unic de a fi și cu abordare diferită a lumii. Una dintre cele mai importante sarcini, în calitate de părinți sau educatori, este să înțelegem cum este fiecare copil. O modalitate bună de a afla prin ce anume este fiecare copil special, cu ce a fost înzestrat, este să-i studiem temperamentul.

De asemenea, este necesar să ajutăm și să susținem copiii în creșterea lor prin dezvoltarea acelor trăsături de personalitate care le vor asigura integrarea armonioasă în societate și modelarea prin educație a acelor trăsături care i-ar dezavantaja.

Temperamentul se manifestă clar chiar și la bebeluși, când aceștia reacționează la obiectele și la persoanele care îi înconjoară. Nu putem să alegem temperamentul care ne place nici pentru noi înșine, nici pentru copiii noștri. Nu există temperamente sau trăsături preferabile. Important este să putem identifica tipul temperamental dominant al copilului pentru a ne raporta corect la el, pentru a-l putea înțelege în profunzime și pentru a-l susține corespunzător.

Iată o descriere a celor 4 tipuri temperamentale și modalitățile corecte de raportare la copii în funcție de acestea.

Susținerea corespunzătoare a copilului sangvinic

Sangvinicul este temperamentul cel mai dependent de afecțiunea adultului. El are nevoie să simtă că educatorii îi sunt prieteni, prin mici dovezi de afecțiune și

atenție deosebită exprimate vizual (o privire liniștitoare, discuții personale în timpul de joacă despre lumea personală – jocurile de acasă, prietenii, familia, animalul de companie, hainele preferate etc.)

Activitățile care îi captează atenția sunt cele în care își poate pune în valoare calitățile iar pentru astfel de muncă se dedică cu toată energia pe care i-o cunoaștem. În cazul unor probleme de perturbare a activităților, tot semnele discrete pot fi secretul cooperării. De exemplu “când îți voi face acest semn cu mâna, acesta va fi semnul nostru secret pe care îl vom ști doar noi doi și vei ști că vreau ca tu să te așezi în poziția de ascultare, să auzi mesajul important pe care vreau să îl transmit. Bine?” Aceste mijloace gestuale pot fi folosite atât de des cât este necesar pentru a intra în contact cu copilul sangvinic. Sunt foarte eficiente.

Dacă dam sangvinicului ceva de lucru, indicat este să ne concentrăm și noi pe ceea ce fac copiii fără a vorbi prea mult între timp. Sangvinicul imită comportamentul adultului. Dacă vorbim în timp ce copiii lucrează, sangvinicul înțelege mesajul: este timpul să vorbim!

Când circumstanțele potrivite sunt reunite (contacte afective regulate, momente de complicitate, priviri pe furiș, atmosferă propice) se întâmplă destul de rar ca sangvinicul să fie necooperant sau să nu îl putem stăpâni.

Susținerea corespunzătoare a copilului coleric

Copilul preponderent coleric are nevoie de activități precise, nu suportă perioadele în care nu are nimic concret de făcut, având o mare poftă de acțiune, de mișcare. Dacă sarcinile devin repetitive, va alege să nu le ducă la bun sfârșit deoarece monotonia “îl ucide”. Dacă nu este interesat de provocările care i-au fost încredințate, își va ocupa timpul râzând și vorbind, cu intenția deliberată de a deranja ca formă de protest împotriva autorității care nu îi satisface așteptările.

O modalitate de a-i permite manifestarea naturală a colericului este să-l lăsăm să aleagă dintre două sau trei variante, dându-i senzația că deține controlul,

nevoie profundă a colericilor. Copiii care nu sunt susținuți corespunzător din acest punct de vedere, vor fi mai târziu în opoziție cu tot ce nu vine de la ei, devenind rebeli, sfidători, vor contrazice și critica în permanență.

Colericul se simte în elementul lui în postura de conducător, de aceea a-i da responsabilități de acest gen este ceea ce are nevoie pentru a coopera și a-i pune în valoare calitatea de lider. El se va remarca și în jocul liber prin preluarea rolului de conducător al jocurilor. Ceea ce trebuie să îl învățăm, deoarece nu posedă în mod natural această capacitate, este empatia. Fără această competență socio-emoțională, copilul coleric va ajunge să fie respins. Responsabilitatea adultului față de copilul coleric este dirijarea lui să conștientizeze că trebuie să se facă simpatizat de ceilalți dacă vrea să îi atragă în proiectele sale.

Susținerea corespunzătoare a copilului melancolic

Copiii melancolici au o resursă extraordinară care trebuie canalizată spre dezvoltare și mai ales pentru a nu se pierde în visare, și anume, imaginația creatoare. În cazul în care lăsăm lucrurile să decurgă firesc în cazul melancolicului, acesta se pierde în visare fără a atinge un scop anume. Tendința de a se interioriza excesiv este un alt aspect în care melancolicul trebuie susținut. Acesta trebuie canalizat cât mai timpuriu spre a-și îndrepta atenția către o cauză exterioară, cerându-i ajutorul în diferite sarcini (să împartă material de lucru copiilor de ex). Este foarte important să îi încredințăm responsabilități prin care să se simtă valoros în ochii adultului.

În grup este indicat să îl așezăm lângă alți copii melancolici pentru a-i permite să se manifeste. Melancolicul este copleșit de expansivitatea unui coleric sau energia și stilul vorbăreț al sangvinicului. Tendința lui este de a se simți inferior, astfel este indicat să îi creem condițiile de a se deschide. Este important să îl provocăm să vorbească mai mult.

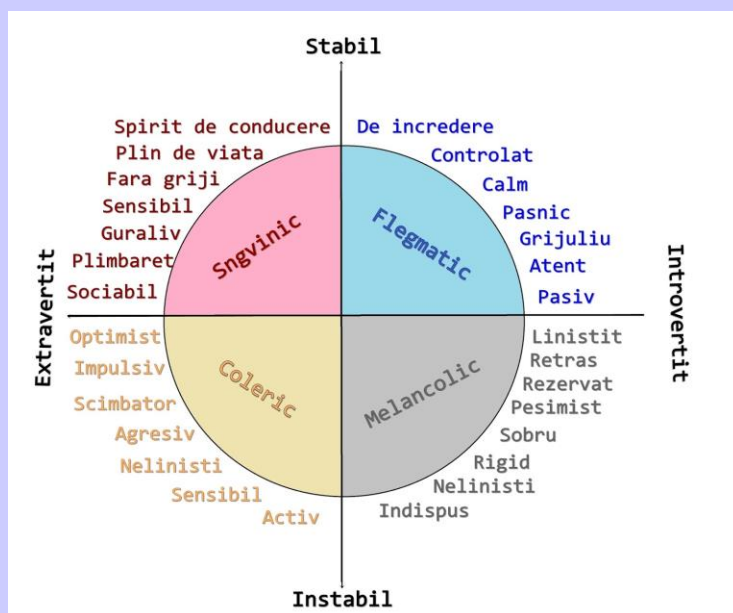
De asemenea, este foarte important să îl valorizăm și prin discuții private despre pasiunile lui, având răbdare să îl ascultăm cu atenție fără să-l întrerupem.

Sustinerea corespunzătoare a copilului flegmatic

Cu copilul flegmatic, neexpresiv, închis în sine, este esențială stabilirea unei relații sănătoase bazată pe dialog sincer, provocându-l mereu la autodezvăluire deoarece singur nu se va deschide. Cel mai bun mod de a capta atenția flegmaticului este umorul.

În educația lui trebuie să pronim de la idea că flegmaticul nu va cheltui energie pentru lucruri care nu îi sunt de folos, este lent și emotiv. El percepe totul ca pe "un munte de escaladat" și de aceea sarcinile trebuie fragmentate în mici unități interesante. Recompensele care funcționează cel mai bine în cazul flegmaticilor sunt cele afective, fiind însetat de consolidare pozitivă.

Dacă vrem cu adevărat să ținem cont de ritmul de învățare al fiecărui copil, atunci trebuie să acceptăm realitatea: copilul de tip flegmatic este lent în tot ceea ce face. Cea mai grea provocare a flegmaticului este realizarea unor sarcini contra cronometru, (ex să se încalțe/îmbrace/mănânce mai repede, să termine de colorat mai repede) mai ales dacă educatorul nu folosește un ton vesel și un cadru de joc pentru sarcina respectivă.

Material realizat de psiholog Bojin Emese Roberta.

Surse: mai multe detalii, inclusiv teste pentru determinarea tipului de personalitate al copiilor, puteți găsi în cartea lui Gerard Caron – Cum să susținem copilul în funcție de temperamentul său, Editura Didactica Publishing House, București 2009 și în Broșura Unicef Studiați temperamentul copilului dumneavoastră, Programul educational Pas cu pas, Editura Epigraf.